

BEZOEKADRES

Koningskade 40
2596 AA Den Haag
070 351 97 51
Nederland

POSTADRES

Postbus 93218
2509 AE Den Haag
Nederland

De leden-waterschappen

datum

31 oktober 2024

ons kenmerk

123616/HA

contactpersoon

Virginia Anches
Wijnand Dekking
Fabian Polak

bijlage(n)

5

uw kenmerk

-

e-mail

vanches@uvw.nl
wdeking@uvw.nl
fpolak@uvw.nl

betreft

Handreikingen aanpassing
belastingstelsel waterschappen

Geachte leden,

Op 1 januari 2026 treedt naar verwachting het gewijzigde belastingstelsel van de waterschappen in werking. In deze ledenbrief bied ik u met het oog hierop vier handreikingen aan. De handreikingen dienen ter ondersteuning van de waterschappen bij de implementatie van het nieuwe belastingstelsel. Ik informeer u in deze brief ook over de laatste stand van zaken rond de behandeling van het wetsvoorstel in de Eerste Kamer.

Aanleiding en stand van zaken parlementaire behandeling

De wijziging van het belastingstelsel vloeit voort uit de voorstellen die de waterschappen in december 2020 aan de minister van Infrastructuur en Waterstaat hebben gedaan. De waterschappen hebben de minister toen gevraagd om een aantal urgente knelpunten in het stelsel op te lossen en hierbij een aantal no regret maatregelen (meekoppelkansen) mee te nemen. Over het proces en de inhoud van de wetswijziging hebben wij u de afgelopen jaren op verschillende momenten en bij verschillende gelegenheden geïnformeerd. Op het moment van schrijven is het wetsvoorstel in behandeling bij de Eerste Kamer. Op 23 september jl. reageerde de Eerste Kamercommissie met een schriftelijk verslag met vragen op het wetsvoorstel. De vragen zijn op 17 oktober door de minister beantwoord. Op 22 oktober hebben twee fracties aangegeven aanvullende vragen over het wetsvoorstel te hebben. Deze zullen op 5 november in een nieuw schriftelijk verslag aan de minister worden gesteld. Alle fracties zijn in de gelegenheid om nieuwe of aanvullende vragen te stellen. Nadat de minister de vragen heeft beantwoord zal de Eerste Kamer besluiten hoe het wetsvoorstel verder wordt behandeld. Het Uniebureau verwacht nog steeds dat de wet op 1 januari 2026 in werking treedt.

Handreikingen

Wij hebben toegezegd dat u van ons een aantal producten ontvangt ter ondersteuning bij de implementatie van het nieuwe belastingstelsel. Hierbij bieden wij u de eerste set van deze producten aan. Het gaat om vier handreikingen waarin met name de nieuwe onderdelen uit het belastingstelsel worden toegelicht en dan meer specifiek de onderdelen die ruimte laten voor bestuurlijke afwegingen. De handreikingen zijn bedoeld om u te ondersteunen in uw oriëntatie op en toepassing van de wettelijke mogelijkheden en de motivering van de keuzes die daarbij kunnen worden gemaakt. De handreikingen zijn niet bindend. Wel kennen ze een aantal aanbevelingen die tot doel hebben om landelijk tot een enigszins afgestemde toepassing te komen.

Op 4 oktober jl. zijn de volgende handreikingen, die u als bijlagen bij deze brief aantreft, door de Commissie Bestuurszaken, Communicatie en Financiën (CBCF) van de Unie vastgesteld:

- Handreiking Methode Gebiedskenmerken;
- Handreiking tariefdifferentiaties watersysteemheffing;
- Handreiking tariefdifferentiatie plusvoorziening wateraanvoerprojecten (in twee delen); en
- Handreiking separate afvalwaterstromen.

Toelichting handreikingen

In het vervolg van deze ledenbrief geven wij kort weer wat de handreikingen inhouden. Wij verwijzen u graag naar de handreikingen zelf voor meer achtergrondinformatie en details.

Handreiking Methode Gebiedskenmerken

Het wetsvoorstel introduceert een nieuwe methode om de kosten van de watersysteemtaak over de betalende categorieën te verdelen. Met deze kostentoedelingsmethode vindt deze verdeling op basis van gebiedskenmerken van het waterschap plaats. Nieuw is ook dat de besturen van de waterschappen meer bestuurlijke ruimte hebben om de kostenaandelen binnen bepaalde marges te bepalen, zodat ze goed kunnen worden afgestemd op het belang van de categorieën.

De handreiking beschrijft de nieuwe kostentoedelingsmethode. Aangegeven wordt welke knelpunten door de nieuwe methode worden opgelost en hoe het model in elkaar zit. Van belang hierbij is dat de nieuwe kostentoedelingsmethode twee fasen kent, een technische (ambtelijke) fase en een bestuurlijke fase. In de technische fase bepaalt het waterschap op basis van de gebiedskenmerken 'inwonerdichtheid', 'dichtheid ongebouwd' en 'natuurdichtheid' de initiële kostenaandelen van de betalende categorieën. In de tweede, bestuurlijke fase komt het waterschap met gebruikmaking van verschillende andere gebiedskenmerken tot de vier definitieve kostenaandelen die in de kostentoedelingsverordening worden opgenomen. In de handreiking is aangegeven wat deze andere gebiedskenmerken kunnen zijn en hoe deze door het waterschap kunnen worden toegepast.

Handreiking tariefdifferentiaties watersysteemheffing

De handreiking tariefdifferentiaties watersysteemheffing is een actualisatie van de reeds bestaande handreiking tariefdifferentiaties. Omwille van de leesbaarheid en de navolgbaarheid is ervoor gekozen om een geheel nieuwe handreiking uit te brengen.

Net als in de bestaande handreiking wordt in de nieuwe handreiking ingegaan op het instrument tariefdifferentiaties, het waarom daarvan en de gevallen waarin tariefdifferentiatie wettelijk mogelijk is. Er wordt stilgestaan bij de afschaffing van de tariefdifferentiatie van 400% voor verharde openbare wegen. Aangegeven wordt hoe de waterschappen de tariefdifferentiaties moeten regelen, welke bestuurlijke keuzes voorliggen en welke overwegingen daarbij een rol kunnen spelen. Anders dan de bestaande handreiking, zegt de nieuwe handreiking nadrukkelijk dat het tarief van natuurterreinen kan worden gedifferentieerd. Ook is in de nieuwe handreiking bepaald dat waterschappen die verschillende tariefdifferentiaties naast elkaar toepassen, zelf kunnen bepalen welke rekenkundige aanpak ze hanteren om tot het toepasselijke tarief te komen.

Handreiking tariefdifferentiatie plusvoorziening wateraanvoerprojecten

Waterschappen krijgen op grond van het wetsvoorstel de mogelijkheid om voor wateraanvoerprojecten een tariefdifferentiatie in te stellen. Het gaat om een nieuwe mogelijkheid, die als achterliggende gedachte een betere toepassing van het profijtbeginsel heeft. De handreiking bestaat uit twee delen: een oplegnotitie en een verdiepingsnotitie. De oplegnotitie beschrijft in een aantal concrete stappen het proces vanaf het moment waarop een waterschap van een potentiële belastingplichtige een verzoek tot realisatie van een wateraanvoerproject ontvangt, tot aan het moment waarop het waterschap de verhoogde belastingaanslag oplegt. In de Verdiepingsnotitie wordt het juridisch kader van de tariefdifferentiatie geschetst en wordt op de specifieke wettelijke vereisten van de tariefdifferentiatie (denk aan een verzoek van ten minste één belanghebbende en de draagvlakmeting) ingegaan. Aangegeven wordt langs welke lijnen kan worden beoordeeld wat een plusvoorziening is en er wordt ook ingegaan op de relatie tussen de tariefdifferentiatie en de kostentoedelingsverordening. In de Verdiepingsnotitie wordt ook een aantal aanbevelingen gedaan.

Handreiking separate afvalwaterstromen

Het wetsvoorstel wijzigt onder meer het belastbaar feit van de zuiveringsheffing. Als gevolg hiervan kunnen waterschappen voor separate afvalwaterstromen (dit is afvalwater dat niet via het gemeentelijk rioolstelsel de rwzi van het waterschap bereikt, maar dat per as (tankwagen) of via een particulier rioolstelsel of een particuliere leiding direct op een transportleiding, transportgemaal of rwzi van het waterschap wordt gebracht) niet langer een aanslag zuiveringsheffing opleggen. Het wetsvoorstel introduceert voor waterschappen de mogelijkheid om in deze gevallen privaatrechtelijke afspraken te maken over de prijs voor het zuiveren van het afvalwaterwater.

In de handreiking wordt nader op het begrip 'separate afvalwaterstromen' ingegaan en wordt aangegeven waarop het waterschap moet letten bij het vaststellen van de privaatrechtelijke overeenkomst met de leverancier van de separate afvalwaterstroom. Zo kan bij het bepalen van de prijs niet zonder meer worden uitgegaan van het tarief van de zuiveringsheffing. Waterschappen moeten per separate afvalwaterstroom de integrale kostprijs bepalen zodat zij minstens deze prijs in rekening brengen. Er is verder aandacht voor de onderwerpen: staatssteun, mededinging en fiscale aspecten, zoals btw en vennootschapsbelasting.

Ondersteunende producten die u nog ontvangt

In de CBCF van 4 oktober jl. hebben wij toegezegd dat wij een notitie of presentatie zullen maken waarin alle bestuurlijke keuzes in het nieuwe belastingstelsel in samenhang worden weergegeven. Wij verwachten dit product begin 2025 met u te kunnen delen. Ook zullen wij zowel een ambtelijke als een bestuurlijke bijeenkomst organiseren waarin de bestuurlijke keuzes nader worden toegelicht en besproken. U ontvangt voor deze bijeenkomsten op korte termijn een uitnodiging.

Verder ontvangt u later dit jaar en in de eerste maanden van het nieuwe jaar nog de volgende producten van ons:

- een geactualiseerde handleiding Tabel afvalwatercoëfficiënten (na de Werkgroep Waterheffingen van 27 november 2024);
- de handreiking over de tariefdifferentiatie tussen woningen en niet-woningen binnen de watersysteemheffing gebouwd (na de Uniecommissie Bestuurszaken, Digitalisering en Financiën van 7 maart 2025);
- de modelverordeningen kostentoedeling, watersysteemheffing, zuiveringsheffing en verontreinigingsheffing (na de Ledenvergadering van 11 april 2025).

Omwille van de volledigheid merken wij nog op dat een aantal waterschappen heeft aangegeven behoefte te hebben aan een nadere toelichting op de kortingsregeling bij de zuiveringsheffing.

De komende tijd bespreken wij met de collega's uit de betrokken waterschappen op welke wijze wij het beste invulling aan die behoefte kunnen geven. Als blijkt dat een handreiking hiervoor het meest geschikte instrument is, zal ook over dit onderwerp dus nog een handreiking verschijnen. Begin volgend jaar verwachten wij hierover meer duidelijkheid te hebben.

Teams-platform

Daarnaast is ter ondersteuning van de waterschappen een platform in Teams ingericht dat bedoeld is om kennis uit te wisselen, vragen te stellen en documenten te delen die bijdragen aan een succesvolle implementatie van de aanpassing van het belastingstelsel van de waterschappen. De handreikingen zijn ook op dit platform terug te vinden. Om toegang te kunnen krijgen tot dit platform kunt u contact opnemen met Fabian Polak via fpolak@uvw.nl.

Wij spreken de verwachting uit dat de handreikingen u van dienst zullen zijn bij de implementatie van het nieuwe belastingstelsel. Bij vragen kunt u contact opnemen met de medewerkers die in het briefhoofd zijn vermeld.

Met vriendelijke groet,

b/a Marianne Krug

Meindert Smallenbroek
Algemeen directeur

Bijlagen:

1. Handreiking nieuwe kostentoedeling
2. Handreiking tariefdifferentiaties watersysteemheffing
3. Handreiking tariefdifferentiatie plusvoorzieningen
4. Handreiking tariefdifferentiatie plusvoorzieningen wateraanvoerprojecten verdiepingsnotitie
5. Handreiking separate afvalwaterstromen